

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Obdo/72/2022
Identifikačné číslo spisu:	5116220742
Dátum vydania rozhodnutia:	30.05.2023
Meno a priezvisko:	Mgr. Soňa Pekarčíková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:5116220742.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Sone Pekarčíkovej a členiek senátu JUDr. Beaty Miničovej a JUDr. Kataríny Pramukovej v spore žalobkyne TBG Slovensko, a.s., Bratislava, Seberíniho 5705/2, IČO: 36 283 801, zastúpenej Advokátska kancelária JUDr. Iveta Boškajová, s.r.o., Martin, J. Goliana 16, IČO: 36 785 181, proti žalovanej M. I. A., A., W. G., F. XXXX, správkyni úpadcu UNISTAV HSV spol. s r.o., Veterná Poruba 134, IČO: 36 172 669, zastúpenej advokátom JUDr. Jozefom Polákom, Dolný Kubín, Aleja Slobody 1890/50, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 26Cbi/19/2016, o určenie právneho dôvodu, výšky, vymáhateľnosti, poradia a zabezpečovacieho práva pohľadávky, o dovolaní žalovanej proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 13. júla 2022 č. k. 13CoKR/6/2022-301, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Žiline z 13. júla 2022 č. k. 13CoKR/6/2022-301 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina, ako súd prvej inštancie, uznesením z 8. februára 2022 č. k. 26Cbi/19/2016-229, prvou výrokovou vetou konanie zastavil. Druhou výrokovou vetou rozhodol o nároku na náhradu trov prvoinštančného konania tak, že žiadna zo strán sporu nemá právo na náhradu trov konania.

2. V odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal na žalobu žalobkyne, doplnenú na výzvu okresného súdu zo dňa 27. októbra 2016, ktorou sa voči žalovanej domáhala určenia právneho dôvodu, výšky, vymáhateľnosti, poradia a zabezpečovacieho práva pohľadávky v konkurze úpadcu - IV. Capital, a.s., Ružomberok, Podhora 26, Ružomberok, IČO: 44 179 596, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 2K/13/2015. Zabezpečovacie právo sa týka nehnuteľností nachádzajúcich sa v k. ú. W. G., zapísaných na U. č. XXXX, a to: byt č. XX, nachádzajúci sa na druhom poschodí, vo vchode XA bytového domu G. H., nachádzajúceho sa na ulici D., so súpisným č. XXXX, postaveného na parcele KNC č. XXXX/XX, vrátane spoluvlastníckeho podielu na spoločných častiach, spoločných zariadeniach a na pozemku o veľkosti XXXXX/XXXXXX a byt č. XX, nachádzajúci sa na treťom poschodí, vo vchode XB bytového domu G. H., nachádzajúceho sa na ulici D., so súpisným č. XXXX, postaveného na parcele č. XXXX/XX, vrátane spoluvlastníckeho podielu na spoločných častiach, spoločných

zariadeniach a na pozemku o veľkosti XXXX/XXXXXX (ďalej len „dotknuté nehnuteľnosti“).

3. Súd prvej inštancie poukázal na to, že podaním doručeným okresnému súdu dňa 26. januára 2022 vzala žalobkyňa žalobu v celom rozsahu späť, pričom uviedla, že na základe nahliadnutia do spisu zistila, že nadobudol právoplatnosť rozsudok Okresného súdu Žilina sp. zn. 26Cbi/18/2016 o vylúčení dotknutých nehnuteľností zapísaných v súpise konkurznej podstaty úpadcu IV. Capital, a.s., vedenej Okresným súdom Žilina pod sp. zn. 2K/13/2015. Zároveň požiadala, aby okresný súd nepriznal žalovanej náhradu trov konania z dôvodu, že žalobkyňa v čase podávania prihlášky do konkurzného konania voči úpadcovi IV. Capital, a.s., vedeného Okresným súdom Žilina pod sp. zn. 2K/13/15, evidovala platne zapísané záložné právo v katastri nehnuteľností k rozostavaným dotknutým nehnuteľnostiam. Na základe právoplatného rozhodnutia Okresného súdu Žilina sp. zn. 26Cbi/18/2016 dotknuté nehnuteľnosti (byty) sú vylúčené z konkurznej podstaty, pričom ide o podstatnú okolnosť, ktorá nastala až v priebehu tohto konania, a ktorú nemala možnosť žalobkyňa žiadnym spôsobom ovplyvniť. V prípade, ak by okolnosti ohľadom neplatnosti zmlúv o prevode na úpadcu IV. Capital, a.s., resp. o vylúčení z konkurznej podstaty boli známe v čase podania prihlášky žalobkyne, trovy konania v tomto konaní by nevznikli. Uvedená skutočnosť je pre toto konanie podľa názoru žalobkyne zásadná, odôvodňujúca nepriznanie žalovanej náhrady trov konania.

4. Okresný súd vo vzťahu k rozhodovaniu o nároku na náhradu trov prvoinštančného konania poukázal na aplikáciu ust. § 256 ods. 1, § 257, § 262 ods. 1 a 2 CSP a uviedol, že vo všeobecnosti platí, že náhradu nákladov konania ovláda zásada úspechu vo veci, ktorá je doplnená zásadou zavinenia. Zmyslom využitia zásady zavinenia je sankčná náhrada nákladov konania, ktoré by pri jeho riadnom priebehu nevznikli, uložená rozhodnutím súdu tomu, kto ich vznik zaviniť. K zastaveniu konania môže dôjsť z rôznych procesných dôvodov (napríklad pre nezaplatenie súdneho poplatku, pre nedostatok podmienok konania, z dôvodu späťvzatia žaloby a pod.). Pri zastavení sporového konania je potom pre vyriešenie otázky náhrady nákladov konania kľúčové zistenie či, a pokiaľ áno, ktorá zo strán z procesného hľadiska zastavenie konania zaviniť. Kritérium procesného zavinenia je potom treba posudzovať z objektívneho hľadiska, a to vo vzťahu medzi tým, čo žalujúca strana v konaní požadovala, resp. akého výsledku sa domáhala a skutočnosťou, pre ktorú žalujúca strana neskôr vzala žalobu späť s tým, aby konanie bolo zastavené. Ak nie je preukázané, že späťvzatie žaloby bolo odôvodnené neskorším správaním žalovaného, ktorý sa celkom, či v relevantnom rozsahu zachoval v zmysle žalobnej požiadavky, potom nie je dosť dobre možné nachádzať súvislosť, a teda ani procesné zavinenie medzi jeho správaním vo vzťahu k žalobnej požiadavke (petitu); v takomto prípade nesie zodpovednosť na zastavení konania žalobca v dôsledku príčinnej súvislosti, ktorou je správanie žalobcu, teda jeho prejav vôle spočívajúci v späťvzatí žalobného návrhu. Pokiaľ dôjde k zastaveniu sporového konania v dôsledku späťvzatia žaloby, potom je povinnosťou súdu pri rozhodovaní o trovách konania skúmať procesnú zodpovednosť pri zastavení konania na oboch procesných stranách (na strane žalujúcej i žalovanej) a definitívne ju vyriešiť v rámci právnej úpravy obsiahnutej v ustanovení § 256 ods. 1 CSP (predtým § 146 ods. 2 OSP) (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 14. septembra 2011, sp. zn. 7MCdo/4/2010).

5. Okresný súd ustálil, že v tejto veci bolo pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania potrebné zohľadniť nielen skutočnosť, že žaloba bola žalobkyňou vzatá späť, ale dôvod, pre ktorý bola žaloba vzatá späť, a tým bola skutočnosť, že došlo k vylúčeniu dotknutých nehnuteľností z konkurznej podstaty spoločnosti IV. Capital, a.s., preto trvanie na podanej žalobe nemalo pre žalobkyňu právny význam a zároveň aj skutočnosť, že k vylúčeniu dotknutých nehnuteľností zo súpisu došlo v inom súdnom konaní, ktorého stranou sporu nebola žalobkyňa, a teda výsledok predmetného konania nemohla nijako ovplyvniť. Zároveň bolo potrebné zohľadniť aj skutočnosť, že v čase podania prihlášky do konkurzu, ako aj v čase podania žaloby o určenie popretej pohľadávky svedčil zápis v katastri nehnuteľností v prospech spoločnosti IV. Capital, a.s., a preto z dôvodu právnej istoty žalobkyňa nemala v danom čase inú možnosť, ako podať žalobu o určenie popretej zabezpečenej pohľadávky. V súčasnom právnom stave v prípade, ak by žalobkyňa trvala na podanej žalobe, táto by musela byť zamietnutá (nehnuteľnosti boli právoplatne vylúčené), preto trvanie na podanej žalobe zo strany žalobkyne by nebolo účelné a právne významné.

6. Na základe uvedených skutočností by v tomto prípade, podľa názoru okresného súdu, nebolo spravodlivé pričítať procesné zavinenie na zastavení konania ani jednej sporovej strane, a preto rozhodol vo výroku o trovách konania tak, že nárok na náhradu trov konania nepriznal žiadnej strane podľa § 257 CSP.

7. Na odvolanie žalovanej, Krajský súd v Žiline, ako odvolací súd, napadnutým rozhodnutím z 13. júla 2022 č. k. 13CoKR/6/2022-301 uznesenie súdu prvej inštancie v časti jeho II. výroku potvrdil s tým, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov odvolacieho konania právo.

8. Krajský súd zdôraznil, že pri zastavení konania je potrebné skúmať, či došlo, alebo nedošlo, a na ktorej strane k procesnému zavineniu. Až po posúdení, či došlo, alebo nedošlo k procesnému zavineniu na zastavení konania, je namieste aplikácia § 257 CSP, avšak len za stavu preukázanej existencie dôvodov osobitného zreteľa. Z ust. § 257 CSP je zrejmé, že jeho aplikácia prichádza do úvahy výnimočne, teda musí ísť o výnimočný prípad. Civilný sporový poriadok nedefinuje dôvody osobitného zreteľa a je vždy ponechané na posúdenie tej - ktorej sporovej právnej veci, či takéto dôvody boli dané, aby mohlo byť súdom aplikované ust. § 257 CSP. Vyhodnotenie existencie alebo neexistencie dôvodov hodných osobitného zreteľa je preto ponechávané na posúdení súdu. Je však potrebné zvýrazniť, že použitie § 257 je výnimkou zo zásady zodpovednosti za výsledok sporu a za zavinenie zastavenia konania pri rozhodovaní o náhrade trov súdneho konania. Aplikácia ust. § 257 CSP preto môže byť založená len na výnimočnosti okolností sporu alebo pomerov strán sporu.

9. V tomto prípade odvolací súd súhlasil so žalovanou v tom, že aplikácia ust. § 257 CSP nebola namieste, pretože okolnosť (dôvod), pre ktorú žalobkyňa žalobu zobrala späť, a to právoplatné rozhodnutie vo veci sp. zn. 26Cbi/18/2016 o vylúčení dotknutých nehnuteľností z konkurznej podstaty spoločnosti IV. Capital, a.s., nie je dôvodom osobitného zreteľa, ak uvedené nemohla ovplyvniť nielen žalobkyňa, ale ani žalovaná. Dodal, že aplikácia ust. § 257 CSP vyžaduje zohľadňovanie dôvodov osobitného zreteľa nielen na strane žalobkyne, ale i na strane žalovanej, k čomu zo strany okresného súdu a to vo vzťahu k žalovanému a dôvodu späťvzatia nedošlo.

10. Podľa názoru odvolacieho súdu, z dôvodu späťvzatia žaloby, zistení okresného súdu, v rámci ktorých okresný súd prerušil konanie práve pre prebiehajúce konanie o vylúčení dotknutých nehnuteľností z konkurznej podstaty, nebolo možné vyvodiť procesné zavinenie žalobkyne na zastavení konania, a teda záver o aplikácii § 256 ods. 1 CSP tak, ako správne uzavrel okresný súd, pretože bolo nevyhnutné prihliadať tak ku charakteru sporového konania vyvolaného žalobou žalobkyňou a tvrdenej skutočnosti, ktorá ju viedla k späťvzatiu žaloby. Súčasne však predmetná situácia nedala priestor ani k záveru o aplikácii § 256 ods. 1 CSP vo vzťahu k žalovanej, teda jednoznačne stanoviť procesné zavinenie žalovanej na zastavení konania, keďže je zrejmé, že sama žalovaná nebola účastníkom konania sp. zn. 26Cbi/18/2016 vo veci vylúčenia dotknutých nehnuteľností, zapísaných v súpise konkurznej podstaty úpadcu IV. Capital, a.s., vedenej Okresným súdom Žilina pod sp. zn. 2K/13/2015. Teda pre procesný úkon späťvzatia žaloby nemohlo jednoznačne platiť, že žalobkyňa z procesného hľadiska späťvzatím žaloby zavinila, že konanie muselo byť zastavené, ak v čase podania prihlášky do konkurzu, ako aj v čase podania žaloby o určenie zabezpečenej pohľadávky svedčil zápis v katastri nehnuteľností v prospech spoločnosti IV. Capital, a.s. a z dôvodu právnej istoty žalobkyňa nemala v danom čase inú možnosť, ako podať žalobu o určenie popretej zabezpečenej pohľadávky. Zároveň však nebolo možné konštatovať ani to, že žalovaná procesne zavinila trovy konania, ktoré by inak boli vznikli, keďže ani žalovaná nebola sporovou stranou v konaní vedenom pred Okresným súdom Žilina pod sp. zn. 26Cbi/18/2016. Rovnako žalovaná nemohla ovplyvniť výsledok predmetného konania. Z takto vnímaných vecných a časových súvislostí, a to podanie žaloby, následné právoplatné rozhodnutie vo veci sp. zn. 26Cbi/18/2016, potom pri rozhodovaní o trovách konania nebolo možné aplikovať ani ust. § 256 ods. 1 CSP vo vzťahu k žalobkyňi a ani vo vzťahu k žalovanej. Okresný súd preto podľa odvolacieho súdu správne vo výroku rozhodol, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

11. Odvolací súd vzhľadom na vyššie uvedené s poukazom na § 387 ods. 1 CSP uviedol, že súd prvej

inštancie na základe správne zisteného skutkového stavu dospel k správne právnemu záveru, a preto konštatoval vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia.

12. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podala v zákonom stanovenej lehote dovolanie žalovaná (č.l. 312 spisu) prípustnosť, ktorého odôvodnila ust. § 420 písm. f) CSP teda, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13. Žalovaná (v ďalšom texte tiež ako „dovolateľka“) uviedla, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces a k vade konania podľa ust. § 420 písm. f) CSP, nakoľko prvoinštančný a odvolací súd nevykonali ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy na zistený stav veci; oba sudy aplikáciou a výkladom týchto ustanovení obmedzili základné práva žalovanej spôsobom zasahujúcim do ich podstaty a zmyslu; súd prvej inštancie a odvolací súd vyhodnotil vykonané dokazovanie jednostranne v prospech žalobkyne a v rozpore s princípom zakotveným v ust. článku 6 ods. 1 CSP.

14. Dovolateľka poukázala na skutočnosť, že sudy nižšej inštancie použili nesprávny a extenzívny výklad ustanovenia § 257 CSP, keď dôvody hodné osobitného zreteľa vzhľadli v nepreukázaných skutočnostiach, ktoré nemajú akýkoľvek súvis s predmetom tohto konania a hlavne v skutočnostiach, ktorých vznik žalovaná svojím procesným postupom alebo konaním nezavinila. Podľa dovolateľky vedenie a výsledok konania na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 26Cbi/18/2016 s určitosťou nemôže predstavovať dôvod na aplikáciu ust. § 257 CSP pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania, nakoľko strany sporu neboli stranami v uvedenom konaní, o to viac s prihliadnutím na dôvody, ktoré žalovaná uvádza vo svojom podaní z 28. septembra 2017 a tiež vo vyjadrení k žalobe.

15. Žalovaná je názoru, že žaloba by musela byť v konaní zamietnutá bez ohľadu na výsledok konania na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 26Cbi/18/2016, pretože žaloba nebola podaná riadne, včas a voči všetkým, ktorí jeho pohľadávku popreli (došlo k prekludovaniu práva žalobkyne ako veriteľky domáhať sa žalobou zistenia popretej pohľadávky podľa ust. § 32 ods. 9 ZoKR z dôvodu, že žalobkyňa nepodala žalobu v lehote podľa 32 ods. 9 ZoKR voči všetkým subjektom, ktorí jeho pohľadávku popreli). Preto za takejto situácie sa aplikácia ust. § 257 CSP zo strany súdu prvej inštancie javí prinajmenšom ako nespravodlivá vo vzťahu k žalovanej.

16. Napadnutý výrok uznesenia je ďalej podľa dovolateľky v rozpore s ustálenou rozhodovacou činnosťou Okresného súdu Žilina vo vzťahu k rozhodovaniu o nároku na náhradu trov konania pri späťvzati žaloby zo strany žalobcu, dokonca v rozpore s ustálenou rozhodovacou činnosťou senátu M.. O.. K tomuto žalovaná poukázala, napr. na obsah a odôvodnenie uznesenia Okresného súdu Žilina sp. zn. 5Cbi/12/2020 a nasl. Týmto je podľa dovolateľky na mieste poukázať aj na uznesenie Ústavného súdu SR z 22. novembra 2011 č. k. IV. ÚS 499/2011-25, podľa ktorého obsahom princípu právneho štátu je vytvorenie právnej istoty, že na určitú právne relevantnú otázku sa pri opakovaní v rovnakých podmienkach dáva rovnaká odpoveď (napríklad I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99, III. ÚS 356/06).

17. Prípustnosť dovolania je taktiež podľa dovolateľky daná aj ustanovením § 421 ods. 1 písm. a) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo, alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, nakoľko odvolací súd založil svoje rozhodnutie na právnych závere, podľa ktorého v konaní existuje dôvod pre aplikáciu ust. § 257 CSP.

18. K možnosti aplikácie ust. § 257 CSP sa podľa dovolateľky už vyjadril aj dovolací súd, keď podľa právnej vety uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/102/2017 súd výnimočne neprizná náhradu trov konania, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa. Znamená to, že súd nemusí zaviazat' neúspešnú stranu sporu na náhradu trov konania, resp. nemusí zaviazat' stranu, ktorá spôsobila vznik trov svojim zavinom, aby tieto trovy nahradila protistrane. Použitie tohto ustanovenia preto

negatívne dopadá na stranu sporu, ktorá by inak mala právo na náhradu trov konania. Z tohto dôvodu musí aplikácia daného ustanovenia zodpovedať osobitným okolnostiam konkrétneho prípadu a musí mať vždy výnimočný charakter (pozri napríklad R 34/1982).

19. S poukazom na § 256 ods. 1 CSP dovolateľka uviedla, že toto ustanovenie vychádza pri náhrade trov konania zo zásady procesného zavinenia, ktorá je osvedčenou a aplikačne bezproblémovou zásadou. V prípade zastavenia konania pre späťvzatie žaloby je to teda tá strana sporu, ktorá zavinila, že sa konanie muselo zastaviť. Pre účely náhrady trov konania pri zastavení konania je možno otázku zavinenia na tomto zastavení skúmať iba z procesného hľadiska. To má ten dôsledok, že z procesného hľadiska zastavenie konania zavinila vždy tá strana sporu, ktorá vzala žalobu na začatie konania späť, bez uvedenia dôvodu alebo z dôvodu, ktorý nespočíva v správaní sa protistrany.

20. Dovolateľka však zdôraznila, že v danej veci nedošlo k zastaveniu konania pre správanie žalovanej. K zastaveniu konania došlo z dôvodu späťvzatia žaloby zo strany žalobkyne, ktorá bola v čase uskutočnenia tohto procesného úkonu právne zastúpená advokátom a ten ju mal poučiť o procesných dôsledkoch takéhoto postupu (ust. § 256 ods. 1 CSP) .

21. Žalovaná má za to, že žalobkyňa procesne zavinila skutočnosť, že konanie sa muselo zastaviť. Pre aplikáciu ust. § 257 CSP, v konaní neboli splnené podmienky, preto je uznesenie Okresného súdu Žilina z 8. februára 2022 sp. zn. 26Cbi/19/2016-229 v časti proti výroku II. nesprávne a nezákonné.

22. V súdenom prípade je taktiež podľa dovolateľky zrejmé, že išlo o sporové konanie, ktoré skončilo zastavením konania z dôvodu späťvzatia žaloby zo strany žalobkyne. Žalovaná tak bola v konaní úspešná v rozsahu 100 % a žalobkyňa nebola v konaní úspešná vôbec a súčasne v súdenom prípade neexistuje dôvod hodný osobitného zreteľa pre aplikáciu ust. § 257 CSP. Žalovaná je preto presvedčená, že jej patrí právo na náhradu 100 % účelne vynaložených trov konania, kedy zároveň aplikáciou ust. § 257 CSP pri rozhodovaní o náhrade trov konania v súdnej veci a nepriznaním náhrady trov právneho zastúpenia došlo k zníženiu majetku žalovanej bez možnosti kompenzácie.

23. Právne závery uvedené v odôvodnení napadnutého uznesenia vo vzťahu k výroku o náhrade trov konania, sú preto podľa názoru dovolateľky v rozpore s účelom a zmyslom právnej úpravy náhrady trov konania, a preto ich možno považovať za odporujúce článku čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 dohovoru. Vzhľadom na to možno tieto skutkové a právne závery označiť za nepreskúmateľné a za svojvoľné, vybočujúce z rámca uvedených ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, priam arbitrárne.

24. Preto dovolateľka navrhla, aby najvyšší súd napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Žalovaná si zároveň uplatnila nárok na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

25. Žalobkyňa sa k podanému dovolaniu nevyjadrila.

26. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) ako súd dovolací [(§ 35 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“)] po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal spor a dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je prípustné a dôvodné.

27. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorým nemožno napadnúť každé rozhodnutie odvolacieho súdu. Výnimočnosť tohto opravného prostriedku zodpovedá právna úprava jeho prípustnosti v Civilnom sporovom poriadku.

28. Podľa ustanovenia § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Z citovaného ustanovenia expressis verbis vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho

súdu prípustné, sú taxatívne vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže dovolacie konanie uskutočniť, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

29. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak: a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov; b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu; c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník; d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo, alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie; e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

30. O tom, či je daná prípustnosť dovolania podľa § 421 CSP, rozhoduje dovolací súd výlučne na základe dôvodov uvedených dovolateľom (porovnaj § 432 CSP). Pokiaľ dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 CSP, má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania v tomto prípade závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky a že ide o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.

31. Podľa § 428 CSP, dovolateľ musí v dovolaní popri všeobecných náležitostiach podania uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

32. Podľa § 431 ods. 1 CSP, dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (ods. 2).

33. Podľa § 432 ods. 1 CSP, dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (ods. 2).

34. Predmetom dovolacieho prieskumu je rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým bolo uznesenie súdu prvej inštancie v časti jeho II. výroku potvrdené s tým, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov odvolacieho konania právo. Nakoľko ide o potvrdenie rozhodnutia o nároku na náhradu trov konania, dovolací súd uvádza, že podľa § 357 písm. m) CSP jedným z uznesení, proti ktorým je prípustné odvolanie, a ktoré sú tak v danej nimi riešenej otázke s konečnou platnosťou preskúmateľné v rámci odvolacieho konania, je aj uznesenie, ktorým prvoinštančný súd rozhodol o nároku na náhradu trov konania s konečnou platnosťou. Rozhodnutie odvolacieho súdu o tomto odvolaní je v otázke nároku na náhradu trov konania rozhodnutím konečným (ktorým sa konanie v tejto otázke nároku končí), a teda ho možno v zmysle už uvedeného považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodov zmätočnosti ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí (ÚS I. 387/2019). Z tohto dôvodu je dovolanie voči napadnutému rozhodnutiu prípustné podľa § 420 CSP, pretože ide o rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým sa konanie v danom procesnom štádiu končí.

35. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napríklad o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti

strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti)" (uznesenie najvyššieho súdu z 25. októbra 2017 sp. zn. 6Cdo/155/2017).

36. Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR je aj právo strany sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky, súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (sp. zn. I. ÚS 46/05, sp. zn. II. ÚS 76/07).

37. Funkciou odôvodnenia súdneho rozhodnutia je predovšetkým doložiť správnosť rozhodnutia súdu, pričom odôvodnenie je zároveň aj prostriedkom kontroly správnosti postupu súdu pri vydaní rozhodnutia a nástrojom ochrany pred svojvoľou súdnej moci. Odôvodnenie rozhodnutia by malo stranám sporu umožniť posúdiť, ako súd v ich veci vyložil a aplikoval príslušné právne predpisy, a akými úvahami sa spravoval pri svojom rozhodovaní.

38. Dovolací súd zdôrazňuje, že v zmysle § 220 ods. 2 CSP v spojení s § 393 ods. 2 CSP súd musí v odôvodnení rozhodnutia podať výklad opodstatnenosti a zákonnosti výroku rozhodnutia a musí sa vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený s poukazom na zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu musí byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje uvedené náležitosti, je nepreskúmateľné.

39. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že rozhodovanie o trovách konania je integrálnou súčasťou civilného sporového konania, a ako také spadá pod čl. 46 ods. 1 ústavy, prostredníctvom ktorého sa zaručuje každému základné právo na súdnu ochranu. Všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo strany sporu na súdnu ochranu. Či je základné právo na súdnu ochranu naplnené reálnym obsahom (čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 46 ods. 4 ústavy), určuje zákonná úprava náhrady trov konania obsiahnutá v Občianskom súdnom poriadku účinnom do 30. júna 2016 (§ 142 a nasl.), resp. v Civilnom sporovom poriadku účinnom od 1. júla 2016 (§ 255 a nasl.). Procesné predpisy, ktoré upravujú náhradu trov konania, preto treba vykladať v súlade s takto vymedzeným obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu (ÚS I. 387/2019).

40. V sporových konaniach sa ohľadom náhrady trov konania v zmysle ustanovenia § 255 ods. 1 CSP uplatňuje tzv. zásada úspechu t.j. strane, ktorá mala vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov proti neúspešnej strane. Úspech vo veci sa zisťuje porovnaním žalobnej žiadosti (petitu) a výroku rozhodnutia, ktorým sa vo veci rozhodlo. U žalobcu ide o plný úspech vo veci vtedy, ak sa výrok meritórneho rozhodnutia zhoduje so žalobným petitom t.j., ak sa jeho žalobe vyhovel v plnom rozsahu.

41. Ak strana nemá plný úspech vo veci, vždy má čiastočný úspech vo veci, t.j. každá strana (žalobca aj žalovaný) je sčasti úspešná a sčasti neúspešná. Vo všeobecnosti platí, že ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 22. júna 2011 sp. zn. 8Sžo/215/2010). Súd pri rozhodovaní o trovách konania podľa § 255 ods. 2 CSP preto určuje pomer úspechu a neúspechu strán sporu v prípade, ak je pomer úspechu obidvoch strán zhruba rovnaký, súd rozhodne, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania.

42. V prípadoch, ak dôjde k zastaveniu sporového konania v dôsledku späťvzatia žaloby, potom je povinnosťou súdu pri rozhodovaní o trovách konania skúmať procesnú zodpovednosť pri zastavení

konania na oboch procesných stranách, teda aj na strane žalobcu, aj na strane žalovaného (§ 256 CSP). Pokiaľ žalobca žalobu musel zobrať späť pre správanie žalovaného, spočívajúce napríklad v úhrade žalovanej sumy po začatí konania, potom je potrebné konštatovať, že žalovaný procesne zaviniť zastavenie konania. Ak by žalobca žalobu zobral späť bez udania dôvodu alebo bez toho, aby išlo o reakciu na správanie žalovaného, a teda nemožno pričítať procesné zavinenie žalovanému, znáša trovy žalovaného žalobca.

43. Ustanovenie § 257 CSP predstavuje odchýlku zo zásady zodpovednosti za výsledok (§ 255 CSP) aj zo zásady zodpovednosti za zavinenie (§ 256 ods. 1 CSP). Súd podľa neho nemusí zaviazat' neúspešnú stranu sporu nahradiť trovy konania úspešnej strane, resp. nemusí zaviazat' stranu, ktorá spôsobila vznik trov svojím zavinením, aby tieto trovy nahradila protistrane. Dôvody hodné osobitného zreteľa ani výnimočné okolnosti zákon neuvádza ani exemplifikatívne a výklad týchto podmienok ponecháva na súdnej praxi. Dovolací súd zdôrazňuje, že ustanovenie § 257 CSP nie je možné vykladať tak, že je naň možné prihliadnuť kedykoľvek bez zreteľa na základné zásady rozhodovania o trovách konania.

44. Z obsahu napadnutého rozhodnutia je zjavné, že odvolací súd sa stotožnil s tou odvolacou námietkou, že aplikácia ust. § 257 CSP súdom prvej inštancie nebola namieste, pretože okolnosť (dôvod), pre ktorú žalobkyňa žalobu zobrala späť, a to právoplatné rozhodnutie vo veci sp. zn. 26Cbi/18/2016 o vylúčení dotknutých nehnuteľností z konkurznej podstaty spoločnosti IV. Capital, a.s., nie je dôvodom osobitného zreteľa, ak uvedené nemohla ovplyvniť nielen žalobkyňa, ale ani žalovaná. Zároveň, podľa odvolacieho súdu pri rozhodovaní o trovách konania nebolo možné aplikovať ani ust. § 256 ods. 1 CSP vo vzťahu k žalobkyni a ani vo vzťahu k žalovanej. A to z dôvodu, že strany tohto sporu neboli účastníkmi konania sp. zn. 26Cbi/18/2016, kedy v čase podania prihlášky do konkurzu, ako aj v čase podania žaloby o určenie zabezpečenej pohľadávky svedčil zápis v katastri nehnuteľností v prospech spoločnosti IV. Capital, a.s. žalobkyni, pričom ani žalovaná nemohla ovplyvniť výsledok predmetného konania.

45. Preto krajský súd, tak ako aj súd prvej inštancie, uzavrel, že procesné zavinenie na strane žalobkyne alebo žalovanej nezistil (§ 256 CSP), kedy však odlišne od záveru okresného súdu na výrok o nepriznaní práva na náhradu trov žiadnej zo strán aplikoval ustanovenie § 255 ods. 2 CSP a čl. 4 CSP, miesto § 257 CSP, ako urobil súd prvej inštancie.

46. Ako je uvedené vyššie, ustanovenie § 255 CSP uplatňuje tzv. zásadu úspechu, buď to v plnom rozsahu alebo čiastočnom, v ktorom prípade súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne pri zhruba rovnakom (ne)úspechu obidvoch strán, žiadnej zo strán neprizná právo na náhradu trov konania.

47. Krajský súd v Žiline svoj záver o aplikácii ustanovenia § 255 ods. 2 CSP vyjadril v bode 33. napadnutého rozhodnutia, v ktorom konštatoval absenciu procesného zavinenia ktorejkoľvek zo strán na zastavení konania s tým, že svoje východiská o nepriznaní nároku na náhradu trov žiadnej zo strán mal zohľadňovať aj vo vzťahu k základnému právu žalovanej vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy SR.

48. Dovolací súd podrobil prieskumu konštatovanie odvolacieho súdu pri aplikácii ustanovenia § 255 ods. 2 CSP a dospel k záveru, že toto nie je dostatočné a preskúmateľné, pretože takéto odôvodnenie neposkytuje odpoveď na opodstatnenosť aplikácie ustanovenia § 255 ods. 2 CSP v súdnej veci, keďže ustanovenie § 255 CSP sa zakladá na princípe zásady úspechu v spore. Uvedené znamená, že ak súd pri rozhodovaní o trovách konania podľa § 255 ods. 2 CSP rozhodne, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania, konštatuje rovnaký úspech strán v spore, t.j. stav, kedy žalobkyňa by vysúdila polovicu a žalovaná by sa polovicou ubránila (50 % ku 50 %).

49. V súdenom spore však došlo k späťvzatiu žaloby a vydaniu uznesenia o zastavení konania. Za takejto procesnej situácie je mechanizmus rozhodovania o náhrade trov podľa ustanovenia § 256 CSP obligatórny, a teda súd musí („súd prizná...“) za splnenia zákonných predpokladov uložiť povinnosť náhrady trov. Dovolací súd dodáva, že náhrada trov konania ovládaná zásadou úspechu vo veci je doplnená vyššie uvádzanou zásadou procesnej zodpovednosti za zavinenie, kedy však úvaha odvolacieho súdu pri aplikácii § 255 ods. 2 CSP nielenže nie je zdôvodnená, zároveň popiera zmysel a účel

príslušných zákonných ustanovení o náhrade trov konania.

50. Dovolací súd preto konštatuje, že nesprávnym procesným postupom odvolacieho súdu ohľadom nepresvedčivého zdôvodnenia aplikácie ustanovenia § 255 ods. 2 CSP o nepriznaní nároku na náhradu trov žiadnej zo strán v prípade zastavenia konania, došlo k porušeniu práva žalovanej na spravodlivý proces, a to aj vzhľadom na zachovanie rovnosti strán sporu a predvídateľnosť rozhodnutia (§ 420 písm. f) CSP). Zistená procesná vada konania zakladá prípustnosť dovolania a je zároveň tiež dôvodom, pre ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom takouto procesnou vadou, nemôže byť považované za správne.

51. Najvyšší súd Slovenskej republiky, preto dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1, § 450 CSP).

52. Najvyšší súd Slovenskej republiky zároveň konštatuje, že dovolacia námietka dovolateľky týkajúca sa nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP nie je spôsobilá vyvolať dovolací prieskum napadnutého uznesenia, keďže podľa § 421 ods. 2 CSP dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu súdu prvej inštancie o nároku na náhradu trov konania. V tejto časti preto dovolací súd dovolanie žalovanej odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

53. V novom rozhodnutí rozhodne odvolací súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

54. Odvolací súd je právnym názorom dovolacieho súdu viazaný (§ 455 CSP).

55. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok